

www.baachakhan.com

ديا با مشالونه

Handwritten in red ink: "Mun Bey" and "1912".

Ketabton.com

www.baachakhan.com

دبايا مشالونه

تولونكى: عبدالله نجتانى

دقومونواو قبيلودچار و وزارت
دنشرا تو او فرهنگى چار و رياست

۱۴۰۸ هـ. ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

دبابا مشالونہ

دچاپ حای - دولتی مطبعہ - کابل

دچاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

دچاپ نیتہ - ۱۳۶۶ھ ش

دچاپ مہتمم - محمد انور شمسہ خیل

www.baachakhan.com

فخر افغان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى پير
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا-
دارى، عدل او انصاف په باره كېږي ډيرڅه ويلي او
ليكلي دي .

بره خبره يې د انسانيت د لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غسې څلاند، لارښوونكي او لافاني مشالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كې سيزدو .
گوډې نزل يې پرې بې خطرې شي او منزل ته زور سيزي .
سا سوځد مينه بختاني

د قومونو د ژوندی کولو او بیدارولو د پاره د اې
کسان په کار دي چه بی غرضه وي . دیانت دار
وي . ایماندار وي او د خدای د پاره خپل
قام خدمت ته تیار وي . چه د ارسې
کسان په کوم قام کېښي پیداشي نو د هغوی
په کولښونو هغه قام کېښي مینه ، محبت ،
همدردی ، وروري او عزیزولي پیدا
شي . هغه قام آباد شي .

مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایده او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انیسې

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگذراو صبر دی .

خدایی خدمتگار حان خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدایتم خدمت ضرورت نشسته

دخدای خدمت دهنده مخلوق خدمت دی

اود خدای مخلوق یوازی مسلمانان ندی

تول دهنده مخلوق دی، که ہندودی، کہ سکھ

دی کہ عیسایی دی .

موز پستانه خدای کار او خدمت به
ته و ایو چه بی دکومی طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لری
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.

موتز د خلکو د پوهولو او پېښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، د تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستو د حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کې موشونو
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پېرنگي
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطره خپل سینه د بغضونو کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سیزو نومونز تباہ
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو بہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی بہ شان خیل خانو نہ -
خاوری کرہی ولی چہ کومی پوری
یومی دانی خان خاوری کرہی نہ
وی ، زرغونسیدی نہ شی .

حقيقت دادی چه یوازی قانون د
ملک اصلاح کولی نه شی اونه امن قایموی
شی . د خلقو زهرونو بدلولو ضرورت دی . ثخو
پوری چه د خلقو زهرونه بدل نه شی جرمنه کمیدی
نه شی .

د خلقو زهرونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شی . سومره چه د تحریک خورشی
همره به د خلقو په زهرونو کبسی تبدیلی راجی او
ددې لازمی نتیجه به په ملک کبسی امن و

امان وی .

۱۰

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور وړ خلک وي هم ،
بی کاره شي او دهنومی طاقت دیو بل په
غور خو لو کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدای

کجزي .

۱۱

زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بجه
دخیلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خیلو ملگروته و ایم چه زما پتقریر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک کجایی چه کوم نقص
وینی، دهغونه به ما خبرومی او شه وخت
چه هغومی مادخیلو غلطونه خبردار کری،

نوزه دهغومی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبنشین

کوم

۱۲

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری

انسان ہم یو عجیبہ چیز دی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی او ہمت بایلی ، نو
یاد خنپلی کمزوری او بی ہمتی د پتولو
د پارہ قسما قسما حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه

دخدای مذہبونه دی او دنیا تہ و اتفاق،

میلنی او محبت او دخدای مخلوق آرام

او خدمت دپاره راغلی دی .

دہریو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق

لہ منح نہ کر کہ او نصرت لیری کری او عینہ او محبت

پکسینی پتید کری او دودیل سرہ اعداد و کری .

خونوز ددی حقیقت نہ چا خبر کری نہ یو .

حقیقت دادی چہ ن پد مہب
ہم سرمایدار و خلی سرمایہ زور قبضہ
کری دہ... رستینی خدای مہب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ دہ .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشہ پہ خلقو کسبی وی .
اختلاف را می تہ بد خیز نہ دی . رسول اکرم
خود امت اختلاف را می تہ رحمت ولی دی .
لیکن یہ موجودہ وخت کسبی ز موزد مسلمانانو او بیا
خاص کر ز موزد پستو اختلاف را می زحمت
دی . ز موزد اختلاف را می ہمیشہ ذاتیات
جوہری او دی ذاتیاتو پہ وجہ ، کہ
چیری د پستو تاریخ و گوئی ، نو ہمیشہ
تباہ شوی او برباد

شوی دی

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملگري

موتږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.

ولی چه په دغه وخت کښې هغوی

وکیلان ، داکتران ، انجینران

جوړ شوي وو او

وړوکی مریه داران

شوي

وو

۱۸

زما خیال و رخ پہ رخ دینکو تعلیم او بریت
طرف تہ زیاتر ہی. ولی چہ زہ دا خبرہ دخل قوم د
پارہ خطر ناگہ گھم چہ ملکانو لہ خودی تعلیم و کرسی شی
او دینکی ردی د علم نہ محروم پاتہ شی. چہ ددی نتیجہ
بہ داوی چہ زمونز ملکان خوبہ اول جا ملانوسخو
سره و دونہ نہ کوی او کہ جیری و ہم کیری نو اکثر بی کور
سمون خوری او ہمیشہ بہ کجی کش مکش وی. چہ
ددی زمونز ملک او قوم تہ دیو لومی نقصان
در رسید و اندیشہ دہ

... پستی او بنندی په عمل دوه . که دچا
عمل پست دی هغه نرویی که بنه په کار دی
چه پست وگنل شي او دچا عمل چه اوچت
وی نرویی که بنه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگنل شي .

خدای خور او بنه د دنیا د آبادی دوه
ملگری پیدا کړی دی او د بشریت د گاډی دا
دوه پایې دی د گاډی په یوه پایه نه نشي

چلیدی .
۲۰

www.baachakhan.com

زمونزد پندستونجی اودیری پاک منی سیمت زکی
اودوادری دی اودیری حضرت سگاری بی دی

۱۱

پہ جیلخانہ کبھی ما دخیل قوم یہ حالات تو
بانڈی پہ نہ شان سرہ غور کریں۔ زہ
پہ دی نتیجہ و رسیدم چہ پہ دنیا کبھی ہر شیخ
قوم بغیر در پی بی نہ ترقی کوئی نہ شی
او پہ ہنومی کبھی علوم اوفسون پیدا
کیدی نہ شی .

یوه وړخ زه د امان الله خان ملاقات له تللی
وم. دیرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
کښې مې پاته دا ووی: تاله ترکی درجې، فارسي درجې
او نوری پېم "حی" خوپله ژبه درجې. زما خبرې ته
هغه بلندی دیر اثر وکړ او و وعده یې راسره وکړه چې زده
کوم به یې. بلکه چې له افغانستانه وایستل شو، زه بمبئی ته
دده لیدو ته ورغلم. نوملته یې په رسپتو کښې خبرې وکړې.

دعایم یافته کسانوسره بهی چه د ر بی
په باره کنسی خبری و کرمی راته به بی ویل چه پستو
لا دته ژبه ده ؟ په دی کنسی علم نشته . ما
ویل چه ملکه دانوری ژبی خود آسمانه نه دی
را کوزی شوی . دهری ژبی ویونکو خپلی
ژبی ته ترقی ورکرمی ده . پستو چه خپلی ژبی ته
توجه نه ده کرمی ، دی کنسی د پستو ژبی ته
گناه ده ؟ او دا خو زما اوستا گناه ده .

www.baachakhan.com

پندرہویں اور چھٹے جلد کے درمیان
مجموعہ نثری اور نثری نثری

۲۵

انقلاب مندی کار او دومره آسان خبر

ندی.

انقلاب دسری سینی کاردی.

انقلاب علم او پوهه غواړی.

انقلاب عالمان او پوهان غواړی چه دیوی

سره قام وروزی او انقلاب ته پی اباده کړی.

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی.

بادشاهی خراب شی دی او د قوم او
ملک پکښې ډیر نقصان دی. که چیرې
نن یو بادشاه بڼه هم وی نو سبا به یی نوی
بادشاه وی، نو شوک و یی شی چه کوندمی هغه
به هم بڼه وی. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولی چه هر وخت دا خیال کوی چه
که داخلک پوه شول نو ما به لیری کوی. نو هغه
هر وخت د قوم د پوسی په لاره کښې
خند اچوی.

موزبادشاهان جو رول نه خواہو بادشاہ
مانوتہ موضوعت نشته . زموزبہ یو مشرومی او قوم
پہ رایہ اورضا او مشورہ بہ وی . او ہنہ سہری آوی
چہ د قوم خدمتگار وی . دخان ، غریب او میا ملا
فرق نہ وی . بلکہ ہر ہنہ سہری بہ وی چہ ہنہ نیک او
ایماندار او د قوم او ملک خیر خواہ وی . تکلیفونہ او
قربانی او دیر خدمت یی د قام او ملک کبری
وی او چہ ددی مشری اہلیت او پوسہ ہم مکینہ وی
زموزبہ حکومت بہ دجماعت د ضرب تابع وی
جماعت بہ د حکومت تابع نہ وی .

داملک (پستونخوا) زمونز دتولو پستونز
دی . نومونز یوسری نه خان کوو زمونز
به کوبنبن داوی چه تول خانان کرو . او
داسی حکومت به جوړوو چه هغه کبني مساوا
وی او دتولو خلکو کبني پو شان خیر و فایده وی .
که پوره وی او که پوره وی په شهریکه به وی . من
انصاف وی . زمونز به دتول قوم یوه جرگه وی
او دپي په خوبه به یو صدر وی .

دخدا می دپاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جو رکړی،
د اړی جیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی، نو دین به مو هم بنه شی
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شی.

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف دہود عظمیٰ پیرا گہری

۲۱

www.baachakhan.com

پتھ پورہ وی کے سپورہ وی دے تھو لودی پویشان وی

۲۲

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**